Ner. 227. ROK 1843. CZWARTEK 5 PAŹDZIERNIKA.

Pismo to wychodzi codziennie oprócz niedziel i świąt uroczystych w drukarni Stanisława Gieszkowskiego.

Zaliczenie na trzy miesiące złotych dziesięć miesięcznie złotych cztery, numer pojedynczy groszy dziesięć.

IMIONA RZYMSKIE. Jutro Brunona W.

IMIONA SŁAWIAŃSKIE. Jutro Bratysława.

GAZETA KRAKOWSKA.

OBSERWACYE METEOROLOGICZNE.

Dzień godzina	Barometr do 0° Reaumura w miarze Paryzkiej	Stopień ciepła podług Reaumura	Psychometr	Wiatr	Stan Atmosfery	Zjawiska napowietrzne i różne uwagi
3 6	27 4, 324	† 8, 1	3, 29	PłZachodni słaby	Chmurno	Deszcz
2	5, 159	9, 3	3, 15	„ „	„	
10	5, 597	5, 9	3, 23	słaby	Pogoda z Chmurami	

Wiadomości zagraniczne.

— *Paryż 20 Września.* —

W najlepiej uwiadomionych dyplomatycznych salonach nie zdają się już wierzyć, że xiąże Syrakuzy w czasie pobytu swego w Paryżu, miał sobie powierzoną misyę, tyczącą się Hiszpanii i don Carlosa. Jednakowoż podróż jego połączoną była z dwoma innemi ważnemi kwestyami. a jeżeli on oświadczył się kiedy na korzyść don Carlosa, to zapewne przypadkowo tylko i przelotnie. Z tych dwóch kwestyi, o które miał się umówić, jedna ma się tyczyć pewnych familijnych okoliczności, dla których madame Adelaide miała się udać do Neapolu i tylko dla nadwerężonego stanu zdrowia podróż tę zarzucono. Druga kwestya ściąga się do projektu traktatu handlowego, który król Neapolitański przedstawia francuzkiemu rządowi. Podróż xięcia Syrakuzańskiego miała się początkowo ograniczać na 14 dniach, ale obecność królowej Wiktoryi w Eu, nie dozwoliła ministrom zatrudniać się kwestyami przez neapolitańskiego xięcia przedstawianemi; zdaje się jednak, ponieważ od kilku dni z największą czynnością zajmują się temi układami, że przedstawienia króla Neapolitańskiego rządowi uczynione, zostaną przyjęte.

Moniteur zawiera dnia 16 b. m. datowany raport ministra marynarki do króla względem finansowego położenia wydziału marynarki i osad. Minister przez to każe się domyślać że na przyszłych posiedzeniach izba deputowanych będzie zapewne skłoniona do powiększenia budżetu tego wydziału. Mówi on pomiędzy innemi, że przekonał się że wydatki budżetu na rok 1843 zatwierdzone, poczynione zostały z tegorocznego budżetu, w którym nie ma na to żadnych wyznaczonych kredytów. Dalej baron Mackau objaśnia, że w żadnym razie nie może zezwolić na zmniejszenie dotychczasowej liczby uzbrojonych okrętów wojennych, utrzymanie ich i zupełne uzbrojenie uważa jako konieczne urzeczywistnienie rozwinięcia uczynionych w ostatnich czasach postępów, dla postawienia kraju w możności nabycia prawdziwej potęgi morskiej; głównie wielką wagę przywięzywał do zatrzymania bez żadnego umniejszenia części floty na morzu Śródziemnem przebywającej. Przewyżkę wydatków nad budżet 1843 r, minister marynarki oblicza na 15 czy 16 milionów franków. Dla poselstwa do Chin wyznaczono 5 okrętów (2 fregaty i 3 korwety); 2 z nich znajdują się już na morzach indyjskich Oświadczenie ministra marynarki zostało dobrze przez króla przyjęte.

Mówią tu wiele od dni kilku, że pan Olozaga przybędzie do Paryża, ażeby prosić o interwencyę Francyi dla ostatecznego uspokojenia Hiszpanii, Dziennik *Herald,* który z po-

wodu blizkich związków z teraźniejszym rządem może posiadać pewne wiadomości, zbija pogłoski podobne, ponieważ jak twierdzi, wymyślone są przez partyę infanta don Francisco w złych zamiarach. Niektóre uwagi pokażą niepodobieństwo interwencyi Francyi w sprawach Hiszpanii. Jeżeli weźmiemy pod rozwagę artykuły poczwórnego przymierza z dnia 22 Kwietnia 1834 r. i dodatkowe do tegoż artykuły z d. 18 Sierpnia t. r. wówczas postrzeżemy natychmiast, że w skutek takowych Francya nie może mieć żadnéj wyłącznéj interwencyi na sprawy hiszpańskie. Już na wstępie traktatu z dnia 22 Kwietnia 1834 r. powiedziano Dwaj pomienieni monarchowie (królowie Anglii i Francyi) mając na względzie interes, który mieć zawsze powinni w zachowaniu bezpieczeństwa monarchii hiszpańskiéj, ożywieni nad to mocną i gorącą chęcią przyczynienia się do ustalenia pokoju tak półwyspu jak i Europy.... postanowili wzajemnie działać jako strony interesowane w powyższym traktacie. Chociaż z tego miejsca można wyprowadzić wniosek że Anglia i Francya mają prawo interwencyi w wewnętrzne stosunki Hiszpanii, ile razy tron królowéj Izabelli i spokojność pirenejskiego półwyspu będą silnie zagrożone, to z następnych artykułów 3 i 4 wypada, że tylko wspólnie wykonywać to mogą. Artykuł 3 brzmi jak następuje. Jego Królewska Mość Król Wielkiéj Brytanii obowiązuje się do współdziałania, przez użycie stosownéj siły morskiéj, dla wspierania działań i postanowień koniecznych, wedle niniejszego traktatu.

Artykuł 4 jest jeszcze jaśniejszy: W przypadku, w którym współdziałanie Francyi uważane będzie przez wysokie traktujące strony za potrzebne; Jego Królewska Mość Król Francuzów, obowiązuje się wykonać wszystko, cokolwiek on i jego Najjaśniejsi sprzymierzeńcy za wspólną zgodą naznaczą. Z czego wypływa, że Francya musi się wstrzymać od wszelkiéj interwencyi w Hiszpanii, dopóki warunki tejże poprzednio z Anglią nie zostaną umówione.

Podobne ograniczenia znajdują się w konwencyi dodatkowéj z 18 Sierpnia 1834 roku, powtórzone w artykule 1 i 2. Ponieważ to jest dowiedzione faktami, że dwór nasz ma prawo interwencyi w Hiszpanii, tylko w skutek 2 przytoczonych traktatów, a zatém rząd hiszpański tylko w ówczas powinien wzywać pomocy Francyi, gdy z podobnemże przedstawieniem zwróci się do gabinetu St James. Nie można wątpić; że wielka Brytania nie przypuści potrzeby rzeczonéj interwencyi, szczególniéj poznamy to badając gruntownie ostatnie wypadki w Hiszpanii i wywiązaną ztąd politykę naszego rządu i dworu St James. Dla czego w r. 1836 ustąpił gabinet 12 Lutego? Czyż nie dla tego, że pan Thiers ówczesny minister spraw zagranicznych pragnął interwencyi w Hiszpanii, na którą król Ludwik Filip pod żadnym warunkiem pozwolić nie mógł? A o ileż w ówczas stan Hiszpanii był niebezpieczniejszy, kiedy pretendent już był u bram Madrytu i główną kwaterę miał prawie pod jego murami.

Pan Aston, poseł angielski przy dworze hiszpańskim, przed dwoma dniami przybył z Madrytu do Paryża, i dziś uda się w dalszą podróż do Londynu. Podczas swego pobytu w Paryżu długą odbył naradę z lordem Cowley. Miał on wyrazić mniemanie, że tymczasowy rząd w Hiszpanii bliskim jest upadku.

Dla nadania nowego zajęcia kwestyi fortyfikacyi, puszczono teraz pogłoskę, że obecnie zajmują się w ministerstwie wojny projektem, aby wszystkie większe i ludniejsze miasta prowincyonalne Francyi, jak Rouen, Nantes, Toulouse, Bordeaux, Marsylia i inne zostały otoczone fortyfikacyami.

Xiąże Montpensier oczekiwanym jest w d. 28 b. m. w Metz; oświadczył jednak życzenie aby go tam nie przyjmowano jako xięcia krwi królewskiéj; gdyż on udaje się do tego miasta na naukę jak kapitan artyleryi.

W skutek ostatnich wiadomości z Barcelony nadeszłych, prefekt marynarki w Tulonie otrzymał rozkaz z jak największą szybkością wysłać dwa nowe okręty wojenne ku brzegom Katalonii.

Xiąże i xiężna Nemours mają dziś o g. 2. przybyć do Macon. Rada municypalna tego miasta ma wyjść na przeciwko xięciu. List z Macon oznajmia, że pan Lamartine opuścił nie dawno swój zamek St. Points, głęboko w górach położony, aby jako członek rady municypalnéj przyjmować xięcia Nemours. Że zaś wspomniona rada municypalna nie wyznaczyła funduszów potrzebnych na danie balu dla uczczenia obecności xięcia w Macon, otworzono na wniosek pana Lamartine prywatne na ten cel podpisy. Zaledwie pan Lamartine nazwisko swoje w liście téj zapisał, w kilku godzinach zebrano więcéj niż wystarczającą summę na wydanie xięciu jak najświetniéjszéj uczty. Postępowanie pana Lamartine przy téj okoliczności z tąd widocznie wypływa, że chce okazać, że on przeciwko rządowi a nie przeciw królowi i jego rodzinie zamierzył stawiać opozycyę. Jutro xiąże Nemours z małżonką swoją na pokładzie statku parowego *Hirondelle* uda się z Macon do Lyonu, gdzie xiąże odby-

wać będzie wielkie manewra jesienne.

Tak szumnie zapowiedziany kongres właścicieli winnic w Bordeaux z trudnością się zbierze, gdyż deputowani największy w pływ posiadający, którzy przyrzekli wziąść w nim udział, jak pp. Lamartine, Berryer, Mauguin, Lagrange i t. p. dotąd nie przybyli, Jak słychać z powodu téj zwłoki i nieobecności powyższych osób, pan Granier de Casagnac, główny redaktor paryzkiego dziennika *Globe* i obrońca niewolnictwa, kazał uwiadomić, że pragnie być obecnym na tym zjeździe.

HISZPANIA.

Paryż 17 *Września*. Telegraficzna depesza z Hiszpanii.

Perpignan 15 *Września*. W dniu 13 b. m. jenerał kapitan Araoz, który w barcelońskiéj cytadelli zamknął się z 5000 wojska, nie dał dotąd żadnego znaku swojéj obecności. Prim równie bezczynnie przebywa w Gracia, gdzie obozuje z jednym tylko batalionem i kilkuset żołnierzami milicyi narodowéj. Trzy bataliony idące z Walencyi ku Barcelonie, przybyły d. 12 b. m. do Tarragony; oczekiwano tam jeszcze 4 inne bataliony i 3 szwadrony jazdy.

Madryt 9 *Września*. Dzienniki angielskie zawierają odezwę płatnika Espartera, która twierdzenia hiszpańskich dzienników jakoby ex rejent miał zabrać z sobą kassę wojenną, uważa za fałszywe i niegodne. *Gaceta* dzisiejsza podaje szczegółowe rachunkami dowiedzione objaśnienie jenerała intendenta armii, z którego okazuje się co następuje; Prawnemu wojennemu płatnikowi, który towarzyszył głównej kwaterze Espartera, zaraz po wybuchu niespokojności odjęte zostało rozporządzenie pieniędzmi, i powierzone prywatnemu człowiekowi, bratu owego patryoty, który złotemi uncyami chciał podbijać moderatystów. Według własnego twierdzenia Espartera, znajdowało się w kassie wojennéj przy wyjściu z Madrytu 75000 piastrów. Z tych, jak się z pokładanych rachunków okazuje: wydano do dnia 28 Lipca 28,137, tak, że w kassie pozostało jeszcze 46863 względem których nie złożono żadnego rachunku. Nieprawny kassyer jak również i same pieniądze znikły, a naoczni świadkowie powiadają, że on rozdzielił je w Lizbonie pomiędzy osoby towarzyszące Esparterowi za granicę.

Infant don Francisco de Paula i małżonka jego, dla zjednania sobie stronników, sprzedali ostatnie kosztowności, a nawet powozy, a mieszkanie swoje przeniósł do wioski Carachancbel, o pół mili od miasta odległej.

Rząd tymczasowy mianował jenerała D. Fermin Salado jenerał kapitanem wysp Kanaryjskich, a jenerała Urbistonde jenerał komendantem w Biskai.

Rząd postanowił, wszystkich oficerów, którzy od dnia 23 Maja jednym zamachem pióra przez Espartera o jeden stopień posunięci zostali. utrzymać na tych podwyższeniach.

Panowie Martinez de la Rosa, Perez de Castro, jenerał Llonder jakoteż xiężna San Fernando, przybyli tu z Francyi.

Poseł angielski, p. Aston, jutro odjedzie ztąd do Londynu w towarzystwie swego sekretarza przybocznego, który był dotąd korrespondentem tutejszym dziennika *Morning Chronicle*.

Paryż 18 *Września*. Według wiadomości z Madrytu z dnia 11 b. m. panowała tam ciągle największa spokojność, liczne patrole przebiegały w nocy rozmaite części miasta. Jenerał Concha wyjechał w nocy z 10 na 11 z Madrytu do Barcelony, dla objęcia jak mniemają, dowództwa nad wojskami znajdującemi się w téj prowincyi.

Gazeta w numerze z dnia 11 b. m. ogłasza wiele nominacyi i zmian w hiszpańskiéj dyplomacyi. Dotychczasowy poseł hiszpański przy związku szwajcarskim, pan Carnerero. mianowany został członkiem nowo utworzonej junty doradczéj w ministerstwie spraw zagranicznych. Ta junta składa się z 4 członków i prezesa w osobie xięcia Frias. Obowiązkiem jéj w układach handlowych z obcemi mocarstwami udzielać ministrowi spraw zagranicznych rady i objaśnienia. Na miejsce pana Carnarero, mianowany będzie posłem w Szwajcaryi, pan Lopez de la Torre Aylon, były sekretarz poselstwa w Paryżu.

BELGIA.

Bruxella 18 *Września*. W Gandawie, którą wczoraj zwiedzała królowa Wiktorya, gmina tamtejsza zrobiła wielkie przygotowania na przyjęcie monarchini. Cechy i korporacye oprócz wojska i władz cywilnych stanęły na stacyi kolei żelaznéj i towarzyszyły pochodowi królewskiemu przez ulice miasta. Pomiędzy wzniesionemi tryumfalnemi bramami jedna nosiła napis: »Miasto Gandawa królowéj Wiktoryi i jéj wysokiemu małżonkowi: Ojczyzna Artevelda wita znowu królowę Anglii — Filipina Henegau, królowa Anglii 1343 roku — Wiktorya królowa Wielkiéj Brytanii 1843« — W pałacu rządowym wysocy goście wypoczęli chwilę, a następnie udali się dla zwiedzenia rozmai-

tych budynków, które zobaczyć postanowili, w towarzystwie gubernatora prowincyi i burmistrza miasta, pod eskortą dwóch szwadronów kirasierów. Najprzód odwiedzono kościół katedralny S. Bavona; pomiędzy wielu ciekawościami pokazywano tu królowéj lichtarze do ołtarza, które miały być niegdyś własnością Karola I. a przez Cromwella miały być sprzedane. Ztamtąd królestwo udali się do klasztoru Beguinek, gdzie długo zabawili się, oglądając ten zakład w najmniejszych jego szczegółach. W Kasino, które następnie zwiedzano, królowa Wiktorya przyjęła tytuł honorowego członka téj instytucyi wpisałą imie swoję w listę. Uniwersytet witał wysokich gości w osobie swego kuratora hrabiego Hane, na którego mowę królowa Anglii i jéj mąż bardzo uprzejmie odpowiedzieli. Przedstawionemu wówczas budowniczemu miasta panu Roelands powiedziała królowa, iż przeszłego wieczora zwiedziła miasto pełne starożytnych pomników, a dziś przybyła zwiedzać miasto nowemi budowami okryte, i że te podwójne odwiedziny mogą mu służyć za dowód, że sztuka i talent i geniusz są własnością wszystkich wieków i wszystkich epok. W pałacu rządowym dokąd dostojni goście wrócili, przyjmowano rozmaite władze a następnie zastawiono śniadanie o 58 nakryciach. Obie królowe siedziały przy sobie. król przy królowéj Anglii, xiążę Albert przy królowéj Belgii, naprzeciw siedział gubernator, który z prawéj miał lorda Liverpool, a z lewéj strony lorda Aberdeen. Po śniadaniu udali się Ich Królewskie Moście i xiążę Albert do teatru, gdzie przygotowano wielki koncert. Wykonano tu bardzo zajmującą muzyczną kompozycyę pana Hansseu dyrektora orkiestry i przez niego dyrygowaną na tema *God save the Queen* Do wykonania użyto orkiestry towarzystwa kasynowego i siedmiu zgromadzeń muzycznych miasta Gandawy. Jak tylko królowa usłyszała melodyę hymnu, wstała natychmiast a za nią całe zgromadzenie; ten wielki hymn Hendla, został odśpiewany pośród uroczystego milczenia słuchaczy. Pomiędzy obydwoma oddziałami koncertu, królowa wróciła na właściwą salę koncertową przy teatrze, która była nader gustownie ozdobiona, a w któréj wystawiono pyszny tron z czasów Maryi Teressy. W czasie drugiéj części koncertu podziwiała królowa szczególniéj znakomitą grę znanego skrzypka belgijskiego Vieuxtemps, który miał udział w koncercie. O 8 godzinie wróciło królewskie towarzystwo koleją żelazną do Ostendy.

SZWAJCARYA.

Schwyz 14 *Września.* Powszechnie mówią w całym kantonie, że rada kantonu zbierze się nie zadługo dla zwołania nadzwyczajnego zgromadzenia gmin *(landsgemeinde)*

Zug 13 *Września.* Wczoraj zgromadziła się rada kantonu dla rozstrzygnięcia kwestyi, czyli należy posłać deputowanych na konferencję kantonów protestujących. Odczytano list z Baleville, który ten środek odradzał. W rozprawach wiele mówiono za i przeciw wnioskowi, ale nie objawiono żadnéj chęci odłączenia się. Po głosowaniu postanowiono 17 głosami przeciwko 15, wysłać deputowanych na konferencyę, lecz tylko będą się oni znajdować w sali obrad, i wyjeżdżają bez żadnych instrukcyi.

Friburg także wysłał deputowanych na konferencyę stanów protestujących. Avoyer Weck wysłany został przez radę stanu. Jego pełnomocnictwa dosyć są ograniczone; podobnie jak deputowani z Zug ma on tylko słuchać, a potém odnieść się do rady kantonu. Sądzą, że w skutek tego kroku, wielka rada zostanie zwołaną, mianowicie jeśli ważniejsze środki zostaną przedstawione pod rozwagę.

Według *Echo de Jure* wielka liczba prefektów gmin Kantonu Lucerny, Zug i Unterwalden, weźmie udział w konferencyi.

PRZYJECHALI DO KRAKOWA.

Od dnia 3 do dnia 4 Października.

Bukowski Tytus, Pękosławski Józef ob., Siemiński Leonard ob., z Polski; — Piotrowski podpułkownik. ces. ross., Łazowski Klaudyusz, Aśnikowski Jan Ozeroff sekr. posel. ross., Wilkowska ob., Schütz Amalia, Sprengert Joanna ob., Olszewska ob., z Galicyi; — Cielecki Leopold ob., Cielecka Katarzyna ob., Radzimiński Wincenty ob., z Pruss.

Wyjechali z Krakowa.

Wisniewski Franciszek ob.- Chmielowska Józefina ob.. Billard Marya Bona. Przybylski Piotr, Kwiatkowska Konstancya ob., Turski Ignacy ob., Ozeroff Jan sekr. posel. ross., do Polski; — Chołoniewska hr.. Modrzejewski Walenty Dzieduszycki Ludwik hr., do Galicyi; — Mindel Edward, Mycielska Karolina hr., do Pruss.